

ла дажынкавая талака, і добрую гаспадарку («А чы поўна арэхавае чаша ядром налітая? А чы поўна гаспадара гумно, дабром навядзёна?»), «Расхадзіся, наша гаспадынька, перад жнейкамі, кажы выносіць цясовыя сталы на чыстыя двары»). У часы прыгону ў Д.п. высмейвалася сквапнасць гаспадароў, выказвалася абурэнне прымусам да працы на жніве з боку прыганяных. У многіх творах сустракаліся матывы сац. незадаволенасці тагачасным сямейным і грамадскім жыццём жанчыны. Некаторыя Д.п. пранізаны міфалагічнымі і анімістычнымі ўяўленнямі («Ой, хадзіў Раю», «Хадзіў Спарыш па вуліцы»). Асобную групу складаюць Д.п., у якіх хрысціянскія святыя ўвасоблены, як звычайныя сяляне: «Сам Бог жыта жажаў, // Ілья снапы вязаў, // А святы Барыс у копы клаў». Пэўнае месца ў Д.п. займалі дажынкавыя вянок і апошні сноп, што сімвалізавалі вобраз багатага ўраджаю. Яны надзяляліся рысамі жывоў істот («Каціўся вяночак па полю, прасіў жэнчыкаў дадому»). Завяршальнымі сярод дажынкавых лічачца застольныя песні, якія адрозніваюцца вясёласцю, гарэзліваасцю, гумарам. У наш час існаванне Д.п. магчыма толькі ва ўмовах фалькларызму, паколькі працэс с.-г. вытворчасці выключае працу жніі.

Літ.: Жніўныя песні. Мінск, 1974; Ліс А.С. Жніўныя песні. Мінск, 1993.

А.М.Аляхновіч.

Абрад «Дажынкi» ў выкананні гурта «Баярачка» з в. Ляўкі Любанскага раёна. 2012.

ДАЖЫНКІ, старадаўні абрад, прысвечаны заканчэнню жніва. У апошні дзень працы збіралася талака з жанчын, якая ў канцы поля пакідала жыта (прыкладна 20 каласкоў). Адна са жней палола між іх траву і клала на гэтае месца хлеб і соль, якія сімвалізавалі ахвяру духам нівы. Спяваючы, дзяўчаты спляталі вянок з каласкоў і палявых кветак. Астатнія жней паралельна здзяйснялі абрад «Завівання барады». Выпалаўшы «бараду», палольніца падразала звязаны зверху саломінай «куст» і кідала серп праз галаву ў процілеглы бок ад жней. Затым качалася па ніве, прыгаворваючы: «Ніўка, ніўка, аддай маю сілку на другую ніўку. На коніка лой, на ніўку гной, а мне здароўя. Судзі, божа, на лета жаці і ядраейшае і гусцейшае».

Як сведчаць некаторыя этнографы, сноп ставілі на покуці, або клалі асобна ў гумне да часу слябы азімых, а затым выбітыя з яго зярняты рассявалі па полі. На Гродзеншчыне «бараду», нязжатыя каласы, пакідалі для птушак, дзякуючы за тое, што яны разнеслі зерне па зямлі. Некаторыя вучоныя бачылі ў гэтым абрадзе «імітацыю, магічнае сеянне хлеба на будучы год», іншыя — ахвярапрынашэнне «духу нівы». Ёсць меркаванне, што сваю назву абрад «Завівання барады» атрымаў на Віцебшчыне, дзе жней, прапалоўшы «куст», завівалі яго справа налева.

Сплечены вянок адзявалі на галаву адной з лепшых жней, у сярэдзіну апошняга дажынкавага снапа клалі зжатуе «бараду» і з песнямі ішлі ў двор гаспадара, які з гаспадыняй сустракаў жней хлебам-соллю. Старшая між жней («багіня») з паклонам клала ля ног гаспадара дажыначны сноп, які гаспадыня акрапляла «святой» вадою, вянок перадавала яму ў рукі, прыгаворваючы: «Паздароў, Божа, гаспадару! Прыняслі табе вянок з шырокага поля, з ядранага жыта. Гаспадар свайго гаспадарства не страціць, нам за вянок заплаціць, хоць чырвоныя боты для нашай ахвоты — жыту на ўраджай, гаспадару на доўгі век». Заканчваліся Д. частаваннем жней. Абрадавы характар Д. меў прадаўжэнне ў стравах, якія павінны былі спрыяць усходам збажыны, асабліва густая каша, бліны (Лепельшчына), масла, мяса, сыта, гарэлка. Сёння Д. атрымалі дзярж. статус, ператварыліся ў вял. нар. святыя.

Літ.: Гл. да арт. Дажынкавыя песні.

А.М.Аляхновіч.

ДАЙДЖЭСТ (ад англ. digest агляд, кароткі пераказ), 1) тып часопіса, які перадукоўвае з інш. выданняў матэрыялы ў скарачаным і звычайна адаптаваным для чытачоў выглядзе. 2) Масавае выданне, якое ўтрымлівае скарачаны пераказ папулярных твораў маст. л-ры.

ДАЙНЁКА Леанід Мартынавіч (н. 28.1.1940, в. Змітраўка Клічаўскага р-на), беларускі пісьменнік. Скончыў БДУ (1967). Працаваў на тэлебачанні. З 1972 у час. «Малодосць», у 1989—91 у выд-ве «Мастацкая літаратура». Аўтар зб-каў паэзіі «Галасы» (1969), «Бераг чакання» (1972), «Начныя тэлеграмы» (1974), «Мая вясна саракавая» (1979), «Вечнае імгненне» (1985), «Сняжынкi над агнём» (1989), апавяданняў «Бацькава крыніца» (1976), у якіх роздум пра вайну, маленства, жыццё вёскі, услаўленне роднай зямлі і чалавека працы. Падзеі мінулага асэнсоўваюцца ў дылогі «Людзі і маланкі» (1978) і «Запомнім сябе маладымі» (1981), раманах